

Islám je náboženství rozšířené na blízkém východě a části severní Afriky. Islám se dělí na dva základní směry. Šiitismus vyznává asi 10% lidí, nejvíc jich je v oblasti Iráku, Íránu nebo Jemenu, jsou velice nekompromisní, očekávají příchod mesiáše Mahdího, který obnoví na Zemi spravedlnost. Sunnité tvoří zbytek věřících (převládají v severní Africe, na Blízkém východě nebo třeba v Indonésii) a dodržují zákony přesně stanovené Mohamedem, jakožto prorokem Alláha.

KORÁN

Vznik

Korán (arab. al-Qur'án nebo Qur'án) je svaté písmo muslimů a obsahuje sbírku textů, přednášených Muhammadem v průběhu více než dvaceti let prorocké činnosti a považovaných jím za zjevení boží. Slovo korán značí recitaci, přednášení, tj. toho, co bylo Muhammadovi zjeveno od Boha. Muslimové uznávají Korán za rozšíření božského do pozemské oblasti a za pozemské ztělesnění Boží milosti, moci a tajemství. Podle tradice dostal Korán svou dnešní písemnou podobu za Uthmánova chalífátu (644 – 656), kdy tento panovník přikázal skupině vážených muslimů, aby vytvořili definitivní verzi.

Dělení

Při vzniku Koránu rozeznáváme „mekkánské“ a „medínské“ období podle toho, zda k jejich zjevení došlo před Muhammadovým odchodem do Medíny r. 622, nebo po něm. Mekkánské verše se soustřeďují na Boží vznešenost a jednotu a na jistotu, že zajistí, aby jeho soucit i soud působily na lidstvo a svět. Mekkánské verše jsou často krátké a hutné, se živými, působivými obrazy. Medínské verše pak obsahují podobné myšlenky i jazyk, ale odrážejí nové výzvy, kterým musí Muhammad a rodící se islámská obec čelit. Verše jsou zpravidla delší a složitější a vyjadřují často starost o náboženský, mravní a společenský řád. Krom toho, že předepisují jisté hlavní islámské povinnosti, se také dotýkají i tak rozmanitých námětů, jako je manželství, rozvod, cizoložství, hazardní hry a válčení.

Kniha je rozdělena na súry. Každá z nich má číslo a název, zpravidla slovo nebo frázi vyskytující se v první části súry. Súry se skládají z jednotlivých veršů.

PĚT PILÍŘŮ ISLÁMU

Od každého muslima se očekává, že si osvojí a bude provádět pět rituálních povinností, o nichž se často hovoří jako o „pěti sloupech“ islámu.

Monoteismus

První z těchto povinností je pronášet muslimské vyznání víry, tzv. šahádu : „Vyznávám, že není božstva kromě Boha a Muhammad je posel Boží.“

Modlitby

Druhou a podle mínění mnoha muslimů hlavní povinností je modlitba salát. Každý by se měl pomodlit pětkrát denně v určenou dobu po řádném obřadu rituální očisty. Zmíněných pět modliteb se koná při západu slunce, večer, za svítání, v poledne a odpoledne. Modlitební cyklus zahrnuje takbír („Alláhu akbar“, Bůh je převeliký) a al-Fátihu. Potom zaujímá věřící cyklus čtyř pozic – stání, sklánění, pokleknutí a posed. Každému cyklu se říká raka a jejich počet se liší podle toho, o kterou denní modlitbu jde. Každá modlitba je ukončena větou známou jako taslím: „Mír s vámi a milosrdenství Boží.“

Almužna

Třetí z ústředních islámských povinností je zakát čili vyžadované dávání almužny. Tradičně se vypočítává jako jedno procento z příjmů, i když se respektuje úroveň bohatství a tím skutečná schopnost platit (je to jakási náboženská daň).

Půst

Čtvrtou povinností je zúčastnit se každoročního půstu (saum, sijám) v ramadánu, devátém měsíci islámského kalendáře. Půst se týká denní doby, v níž se muslimové musí vystříhat jídla, pití, pohlavní činnosti a kouření.

Pouť do Mekky

Pátou a poslední povinností muslimů je hadždž, pouť do Mekky. Všichni věřící jsou vyzýváni, aby alespoň jednou vykonali tuto pouť, ale jen pokud si cestu mohou dovolit a současně na dobu své nepřítomnosti zajistit rodinu. V praxi proto většina muslimů hadždž nikdy nevykoná, ale proto ještě nejsou považováni za méněcenné. Některé země organizují projekty, které mají umožnit muslimům našetřit si na hadždž.

Pouť se koná v posledním měsíci islámského roku. Začíná navléknutím ihrámu, bílého roucha; je to akt rituální očisty, který symbolizuje odvrát od světských starostí. Když poutník vstoupí do Mekky, obejde sedmkrát Ka'abu (posvátné místo, islámská svatyně s velkým černým kamenem) a potom proběhne sedmkrát vzdálenost mezi dvěma kopci – Safou a Marwou, čímž předvede, jak biblická Hagar hledala pro svého syna Izmaela vodu. Závěrečný tawáf, obejití Ka'aby posvátné obřady zakončuje.

„Další povinnosti“

Již mnohokrát byl vysloven názor, že džihád, koránský pojem, v islámské literatuře široce diskutovaný, tvoří „šestý sloup“ islámu. Džihád je komplexní termín, který západní média až příliš často redukuje pouze na jeden z jeho významů, totiž „svatou válku“, heslo moderních radikálních islámských hnutí. V Koránu i v tradici se chápe jako „bojování na stezce Boží“, to jest činnost k dosažení dokonalého mravního řádu ve společnosti i v životě každého jedince. Obsahuje tedy i příkaz pro každého muslima i pro obec jako celek bojovat proti všemu, co by mohlo porušovat Boží slovo a způsobovat nesoulad.

Další z rituálů je obřízka, většinou prováděná jen u chlapců. V některých oblastech je prováděna i u dívek, naopak někde je zákonem zakázána.

Mezi mnohé kultovní předpisy můžeme zařadit i zákazy týkající se jídla a pití. Muslimové nesmějí jíst maso (jen bílé kuřecí) a pít alkohol.

ISLÁMSKÉ PRÁVO

Sunnitští učenci rozlišují čtyři zdroje islámského práva. Tento soubor se kolektivně nazývá šaría, „islámská cesta“. Studium šarie je známo jako fiqh, což se dá snad nejlépe přeložit jako „právní věda“.

Prvním a nejdůležitějším zdrojem je samozřejmě Korán, přímé vyjádření Boží vůle. Už od velmi raných dob se muslimští učenci věnovali tafsíru, intenzivnímu zkoumání svaté knihy jak z lingvistického, tak náboženského hlediska.

Jako k pomůcce k objasňování složitých významů textu se učenci obracejí ke druhému autoritativnímu zdroji práva, k hadíthu. Je to jakýsi soubor zpráv o učení, skutcích a slovech samotného Muhammada, proto poskytuje vysvětlení a rozpracování koránských veršů.

Třetím zdrojem je pro sunnitské právníky idžmá, zpravidla překládaná jako „souhlasný názor“, to jest výklad daného tématu, v němž se buď shoduje většina učenců některé oblasti nebo který vyplývá z díla ranějších generací autorů. Tato idžmá byla účinným nástrojem vytváření a udržování názorové shody ve věci některých námětů nebo problémů.

Čtvrtým zdrojem práva, který se vyvinul zhruba ve stejné době jako idžmá, je qijás, „uvažování na základě analogie“. Ukázal se jako užitečný nástroj, se kterým mohou učenci dosáhnout rozhodnutí o problémech, pro které Korán ani hadíth nepodává instrukce.